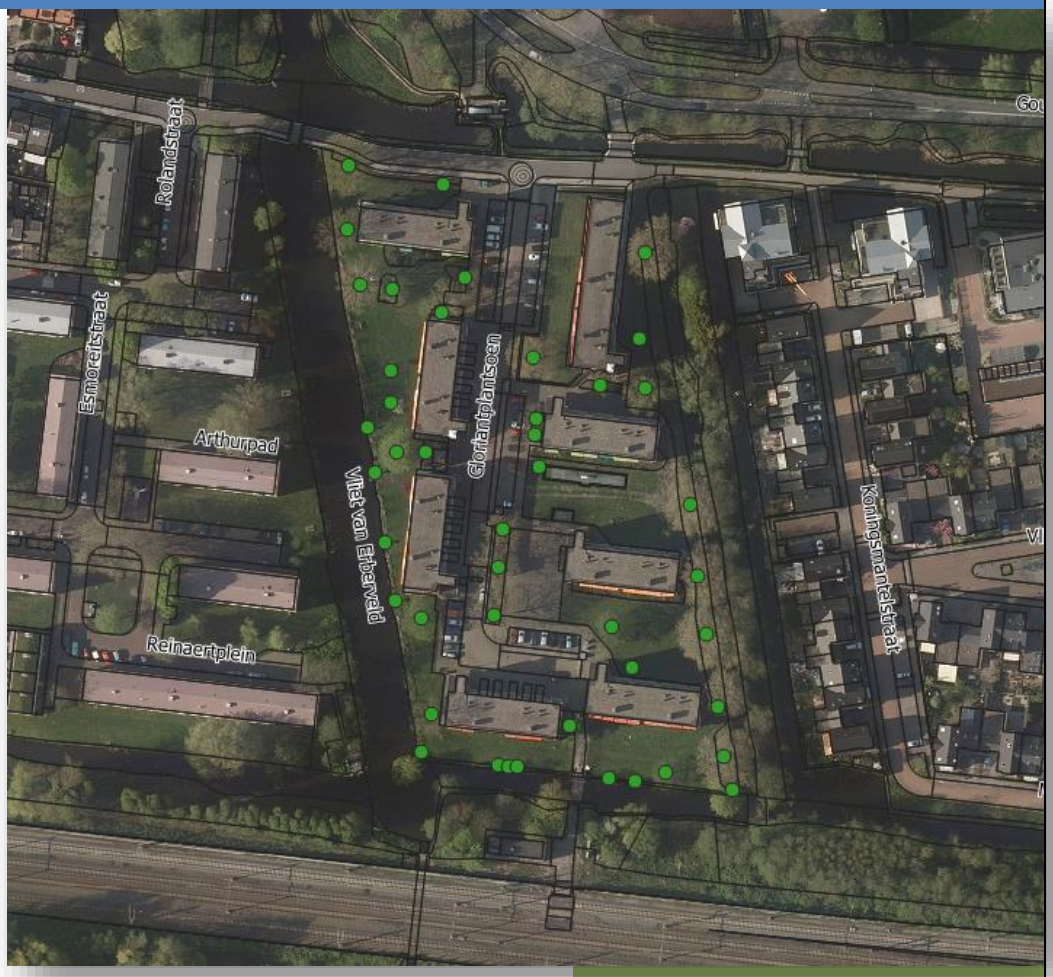
Bomen Effect Rapportage

44 bomen Gloriantplantsoen in Gouda

TREEVISION

BOOMTECHNISCH INGENIEURSBUREAU

Colofon

Opdrachtgever

Naam:	Gemeente Gouda
Afdeling:	Projecten openbare ruimte
Contactpersoon:	Dhr. T. Terlouw
Adres:	Burgemeester Jamesplein 1
Postcode en plaats:	2803 BB Gouda
Telefoon:	06 48 13 55 63
E-mail:	ton.terlouw@gouda.nl

Bedrijfsgegevens

Naam:	Treevision *boomtechnisch ingenieursbureau*
Adres:	Zwanenhof 11
Postcode en plaats:	3862 LW Nijkerk
Telefoon:	(033) 245 08 58
Mobiel:	(06) 30 68 60 60
E-mail:	info@treevision.nl
Internet:	www.treevision.nl

Projectgegevens

Uw kenmerk:	-
Onze referentie:	BER022020001
Type onderzoek:	Bomen Effect Rapportage (BER)
Straat/locatie:	Gloriantplantsoen
Plaats:	Gouda
Datum onderzoek:	Woensdag 25 maart 2020

Boomtechnisch adviseur

P.K. (Peter) Spijker

European Tree Technician | Gecertificeerd boomtaxateur

Datum: 8 juli 2020

Handtekening adviseur:

© 2020 Treevision
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, fotokopie of op welke wijze dan ook, anders dan bedoeld voor intern gebruik, zonder voorafgaande toestemming van Treevision *boomtechnisch ingenieursbureau*.

Inhoud

1 Inleiding 1

2 Methode van onderzoek 2
2.1 Visuele controle 2
2.2 Toekomstverwachting 4
2.3 Te verwachten projectinvloed 5

3 Situatie en planvorming 6
3.1 Huidige situatie 6
3.2 Planvorming 9

4 Onderzoek en resultaten 10

5 Boombeschermende maatregelen 13
5.1 Aandachtspunten voorafgaand aan de werkzaamheden 13
5.1.1 Boombeschermende maatregelen opnemen in het bestek 13
5.1.2 Bomenschouw 13
5.1.3 Instructie van het personeel 13
5.2 Aandachtspunten tijdens de werkzaamheden 13
5.2.1 Beschermd boomgebied 13
5.2.3 Ophangen poster 14
5.3 Aandachtspunten na de werkzaamheden 14

Bijlage *Posters 'werken rond bomen'* 15

1 Inleiding

Opdracht
In opdracht van afdeling projecten openbare ruimte van de gemeente Gouda heeft Treevision boomtechnisch onderzoek uitgevoerd bij in totaal 44 bomen op en nabij het Gloriantplantsoen in Gouda.

Aanleiding en doelstelling
In het kader van een continue daling van de bodem in Gouda, is de gemeente bezig met plannen om het maaiveld in de omgeving van het Gloriantplantsoen op te hogen. Binnen de invloedssfeer van de geplande ophoging staan 44 (in beginsel) behoudenswaardige bomen. De opdrachtgever wil worden geïnformeerd over de kwantiteit en kwaliteit van de binnen het plangebied aanwezige bomen alsmede de mogelijke invloed van de geplande ophoging op de bomen.

Vraagstelling
In dit onderzoek staan de volgende vragen centraal:

- Wat is de huidige conditie, mechanische kwaliteit en toekomstverwachting van de bomen bij gelijkblijvende omstandigheden?
- Wat is de te verwachten invloed van de voorgenomen plannen op de bomen?

Om antwoord te kunnen geven op bovenstaande vragen, is het onderzoek voor zover relevant uitgewerkt conform een zogenaamde Bomen Effect Rapportage (BER). De BER betreft enkel een visuele beoordeling en is een voorloper van een eventuele Bomen Effect Analyse (BEA). De BER geeft inzicht in de kwaliteit en omvang van de binnen het plangebied aanwezige bomen, de mogelijke knelpunten en te verwachten invloed van de geplande werkzaamheden op deze bomen. Bij bomen waarbij een negatieve invloed te verwachten is, kan aanvullend boomtechnisch onderzoek (BEA) nodig zijn om nader te kunnen adviseren omtrent eventuele planaanpassing en/of te nemen specifieke maatregelen met het oog op duurzaam boombehoud.

2 Methode van onderzoek

2.1 Visuele controle

Voor het uitvoeren van de visuele controle maakt Treevision gebruik van twee methoden, de **VTA** en de **IBA**-methode.
De VTA-methode (Visual Tree Assessment of visuele boomveiligheidsbeoordeling) is een systematiek ontwikkeld door prof. Dr. C. Mattheck. De boom wordt in zijn geheel (kroon, stam en stamvoet) beoordeeld op zichtbare fysische gebreken (verzwakkings-symptomen). De niet-visuele hulpinstrumenten zijn een sondeerstang en een klophamer waarmee verborgen holtes/rottingen kunnen worden vastgesteld. Tijdens de inspectie wordt er gelet op biologische en mechanische gebreken.

De IBA-methode of Integrierte BaumAnalyse (Reinartz & Schlag, 1996) is vergelijkbaar met de VTA-methode. Een belangrijk onderdeel is de kennis van de biologie van houtrot veroorzakende (parasitaire) schimmels. Met name voor stam- en wortelrot worden belangrijke criteria gegeven om de ernst van de schade te beoordelen.
De SIA (Statisch Integrierte Abschätzung) (Wessolly, 1996) is een nadere uitwerking van de IBA-methode en geeft ook beoordelingscriteria voor de stabiliteit en de breukgevoeligheid van bomen.

Voor het toepassen van bovengenoemde methoden is specifieke kennis en ervaring een absolute vereiste. Op basis van deze deskundigheid kunnen eventuele afwijkingen en gebreken worden vastgesteld (en indien gewenst nader onderzocht), om zodoende een uitspraak te kunnen doen over al dan niet aanwezige veiligheidsrisico's.

Het **biologische gedeelte** omvat een visuele conditiebepaling van de boom (of bomen); hierbij worden de volgende conditieklassen gehanteerd (*zie tabel 1*):

Tabel 1: overzicht conditieklassen

Klasse	Kenmerken
Goed	Boom vertoont gewenste soortspecifieke groei, wat zichtbaar is aan de goede twijggroei en knopontwikkeling.
Voldoende	Boom vertoont niet optimale groei, wat zichtbaar is aan de verminderde scheutlengte en de meer transparante kroon als gevolg van verminderde ontwikkeling van zijknoppen. De verminderde (groei)omstandigheden hebben nog geen duidelijke negatieve gevolgen voor de verdere ontwikkeling.
Onvoldoende	Boom verkeert in een (sterk) verminderde conditie, wat zichtbaar is aan de transparante kroon door (deels) afstervende twijgen, matige twijggroei, afstervende takuiteinden en regeneratiegroei op hoofdgesteltakken. De levensverwachting van de boom is (sterk) verminderd.
Slecht	De boom vertoont duidelijke signalen van algehele aftakeling, wat zichtbaar is aan forse kroonsterfte en zeer beperkte groei. De levensverwachting van de boom is ernstig verminderd.

Aanvullend wordt gekeken naar signalen (m.n. vruchtlichamen), die wijzen op een (houtparasitaire) schimmelaantasting. Indien dit het geval is, dan zal worden vastgesteld of en in welke mate er al houtafbraak heeft plaatsgevonden en in hoeverre dit van invloed is op de breukvastheid en/of stabiliteit.

Het **mechanische gedeelte** omvat een boomveiligheidsbeoordeling, waarbij de volgende klassenindeling wordt gehanteerd (*zie tabel 2*):

Tabel 2: klassenindeling mechanische kwaliteit

Klasse	Kenmerken
Goed	Geen signalen van mechanische verzwakking.
Voldoende	In enige mate signalen van (beginnende) mechanische verzwakking, als gevolg van bijvoorbeeld beginnende overbelasting, inrotting of (beperkt) ingerotte snoeiwonden.
Onvoldoende	Boom vertoont bv. als gevolg van zwaarbelaste gesteltakken, plakoksels, fors ingerotte wonden of recente scheefstand duidelijke signalen van mechanische verzwakking in de vorm van versterkings- en compensatiegroei en/of vormafwijkingen.
Slecht	De boom is mechanisch gezien sterk verzwakt; de kans op het uitbreken van kroondelen, stambeuk of windworp is reëel aanwezig.

In veruit de meeste gevallen is het mogelijk om op basis van een visuele beoordeling, eventueel met gebruikmaking van enige hulpmiddelen (sondeerstang en klophamer), te kunnen beoordelen of een boom voldoende stabiel en breukvast is. Bij een (sterk) vermoeden van een (potentieel) veiligheidsrisico is nader onderzoek vereist. Indien noodzakelijk kan dit plaatsvinden met behulp van geavanceerde meetapparatuur.

2.2 Toekomstverwachting

De toekomstverwachting van de boom wordt met name bepaald door de volgende factoren:

- Kwaliteit (voeding) en kwantiteit (doorwortelbare ruimte) van de groeiplaats;
- Actuele conditie;
- Eventuele aanwezigheid van mechanische gebreken;
- Eventuele aantastingen door (houtparasitaire) schimmelsoorten.

Het bepalen van de toekomstverwachting betreft nadrukkelijk een momentopname en geldt uitsluitend bij gelijkblijvende (groeiplaats)omstandigheden. Bij de beoordeling wordt gebruik gemaakt van de volgende klassenindeling (*zie tabel 3*):

Tabel 3: klassenindeling toekomstverwachting

Klasse	Kenmerken
Goed	Boom verkeert in een goede conditie, er zijn geen mechanische gebreken geconstateerd en kan veilig worden gehandhaafd. De levensverwachting van de boom is minimaal 15 jaar.
Voldoende	De toekomstverwachting van de boom is enigszins verminderd, maar de aangetroffen (geringe) afwijkingen zijn van dien aard dat eventueel herstel goed mogelijk wordt geacht. Op basis van de huidige toestand van de boom wordt de komende 10 jaar geen uitval verwacht. De boom kan veilig worden gehandhaafd maar, afhankelijk van de aangetroffen afwijking, kan in sommige gevallen een (licht) verhoogde controlefrequentie noodzakelijk zijn.
Onvoldoende	De toekomstverwachting van de boom is sterk verminderd. Er zijn mechanische gebreken en/of schimmelaantastingen aangetroffen of de conditie is verminderd, maar op grond van de huidige toestand van de boom wordt de komende 5 jaar geen uitval verwacht. De boom kan vooralsnog veilig worden gehandhaafd; in sommige gevallen kunnen gerichte (veiligheids)maatregelen nodig zijn. Een verhoogde controlefrequentie is (veelal) noodzakelijk.
Slecht	Boom heeft, vanwege sterk verminderde conditie en/of ernstige mechanische gebreken en/of houtparasitaire schimmelaantastingen een uiterst beperkte toekomstverwachting. De kans is reëel aanwezig dat de boom binnen korte tijd geheel afsterft of anderszins uitvalt. Naast een verhoogde controlefrequentie kan het noodzakelijk zijn gerichte (veiligheids)maatregelen te treffen, om de boom (vooralsnog) veilig te kunnen handhaven.

2.3 Te verwachten projectinvloed

Op basis een visuele beoordeling van de boom en groeiplaats wordt uitgaande van de aangeleverde projectinformatie, de te verwachten projectinvloed ingeschat. Bij deze inschatting wordt gebruik gemaakt van de volgende klassenindeling (*zie tabel 4*):

Tabel 4: klassenindeling te verwachten projectinvloed

Klasse	Kenmerken
Geen	Er is geen negatieve invloed te verwachten van de geplande werkzaamheden op de kwaliteit, conditie en/of de toekomstverachting van de boom.
Zeer beperkt	Er is slechts tijdelijk een zeer beperkt, negatieve invloed te verwachten van de geplande werkzaamheden op de kwaliteit en/of conditie van de boom. Er is geen negatieve invloed te verwachten op de toekomstverachting van de boom. Mogelijk zijn boombeschermende maatregelen nodig om schade te voorkomen.
Beperkt	Er is tijdelijk een beperkt negatieve invloed te verwachten van de geplande werkzaamheden op de kwaliteit en/of conditie van de boom. Er is geen of slechts een beperkt negatieve invloed te verwachten op de toekomstverwachting van de boom. Mogelijk zijn naast algemene boombeschermende maatregelen, specifieke maatregelen nodig om schade te voorkomen of te beperken.
Aanzienlijk	Er is een aanzienlijk negatieve invloed te verwachten op de kwaliteit en/of conditie van de boom. Om de boom duurzaam te kunnen handhaven is, eventueel na uitvoering van een Bomen Effect Analyse (BEA), planaanpassing en/of zijn naast algemene boombeschermende maatregelen, specifieke maatregelen noodzakelijk.
Onhoudbaar	Er is een ernstig negatieve invloed te verwachten op de kwaliteit en/of conditie van de boom. Verwacht wordt dat de boom als gevolg van de werkzaamheden binnen afzienbare tijd uitvalt. Om de boom toch duurzaam te kunnen handhaven is, eventueel na uitvoering van een Bomen Effect Analyse(BEA), planaanpassing noodzakelijk.

3 Situatie en planvorming

3.1 Huidige situatie

Het onderzoek betreft in totaal 44 bomen rondom de flats in het gras of in plantvakken met heesters nabij het Gloriantplantsoen in Gouda (*zie foto 1 t/m 7 op pagina 6 t/m 8*).

Foto 1: bovenaanzicht onderzoekslocatie

Foto 2: bomen in gras achter flats, westzijde Gloriantplantsoen

Foto 3: platanen in heestervakken langs rijbaan

Foto 4: acacia's in heestervakken tegen gevel flat

Foto 5: zuileik in heestervak tussen flats

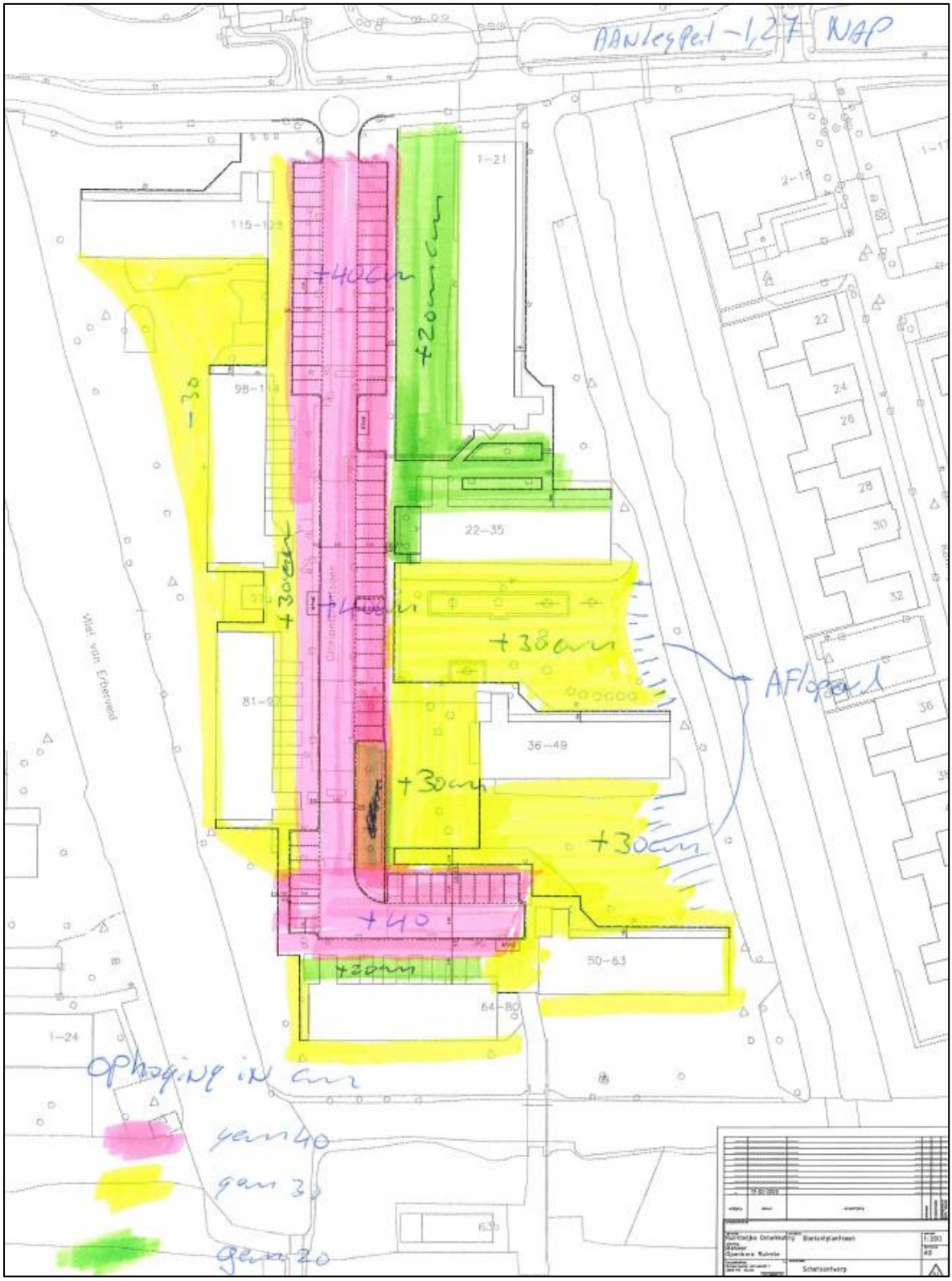
Foto 6: plataan in gras voor flats

Foto 7: bomen in gras achter flats, oostzijde Gloriantplantsoen

3.2 Planvorming

De gemeente is voornemens om de omgeving van het Gloriantplantsoen met 10 tot plaatselijk 40 centimeter op te hogen. Onderstaande afbeelding geeft de geplande (gemiddelde) ophoging weer.

Afbeelding 8: geplande ophoging Gloriantplantsoen

4 Onderzoek en resultaten

Om te beoordelen of het überhaupt zinvol en mogelijk is om de bomen te behouden zijn allereerst de conditie en de mechanische kwaliteit vastgesteld. Slechts een gezonde vitale boom is voldoende in staat (levensvaardig) om, tot op zekere hoogte en rekening houdend met soortspecifieke eigenschappen, adequaat te reageren op veranderingen in zijn leefomgeving. Wanneer een boom vanwege conditionele en/of mechanische gebreken een (sterk) verminderde toekomstverwachting heeft, is het veelal niet zinvol nog langer in de boom te investeren.
Vervolgens zijn de te verwachten knelpunten en de te verwachten projectinvloed ingeschat m.b.t. de geplande ophoging. Dit betreft enkel een inschatting op basis van de visuele beoordeling van de bomen (huidige kwaliteit) en de aangeleverde projectinformatie m.b.t. tot de geplande ophoging (*zie paragraaf 3.2 op pagina 9 hierboven*). Er is nadrukkelijk geen bodem- en bewortelingsonderzoek uit gevoerd.

De inspectieresultaten, te verwachten knelpunten en projectinvloed, zijn samengevat in tabel 5 op pagina 11. De laatste kolom in deze tabel betreft een advies per boom op basis van de kwaliteit van de bomen en met het oog op de te verwachten projectinvloed.
Ten behoeve van het onderzoek zijn de bomen genummerd van 1 t/m 44, deze nummering komt overeen met de boomnummers zoals weergegeven op *afbeelding 9 op pagina 12*. In de tabel zijn voor zover bekend, tevens de boomnummers weergegeven waaronder de bomen geregistreerd staan in het gemeentelijk boombeheersysteem.

Zowel de tabel als de kaart zijn eveneens separaat aangeleverd in een beter leesbaar formaat als xls (tabel) en pdf (kaart) document en zijn genaamd:

- *Gouda BER Gloriantplantsoen e.o. tabel inspectieresultaten, projectinvloed en advies_TREEVISION_10042020*
- *Gouda BER Gloriantplantsoen kaart visualisatie toekomstverwachting en projectinvloed_TREEVISION_10042020*

Tabel 5: resultaten visuele inspectie bomen Gloriantplantsoen Gouda

Boom-nummer Treevision	Boom-nummer gemeente	Boomeigenaar	Boomsoort wetenschappelijk	Boomsoort Nederlands	Stam-diameter klasse (cm)	Boom-hoogte klasse (m)	Kroon-diameter klasse (m)	Conditie	Mechanische kwaliteit	Opmerkingen	Veiligheids-categorie	Toekomst verwachting	Potentieel verplantbaar	Te verwachten knelpunt(en)	Te verwachten projectinvloed	Advies
1	34095	Gemeente Gouda	Pterocarya fraxinifolia	Gewone vleugelnoot	< 20	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Ja	Geen	Geen	Handhaven
2	15911	Gemeente Gouda	Populus x canadensis 'Robusta'	Canadese populier cv.	91-100	21-24	16-18	Voldoende	Goed	Dood hout (afgestorven tak)	Risicoboom	Voldoende	Nee	Geen	Geen	Handhaven en grof dood hout verwijderen
3	15909	Gemeente Gouda	Fraxinus excelsior 'Diversifolia'	Eenbladige es	51-60	15-18	14-16	Voldoende	Goed	Dood hout (afgestorven tak)	Risicoboom	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven en grof dood hout verwijderen
4	15916	Gemeente Gouda	Betula utilis 'Doorenbos'	Himalayaberk	61-70	12-15	14-16	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm oostzijde stamvoet	Zeer beperkt	Handhaven
5	16225	Gemeente Gouda	Betula utilis 'Doorenbos'	Himalayaberk	30-40	12-15	8-10	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm rondom stamvoet	Aanzienlijk	*Handhaven en uitvoeren onderzoek naar mogelijkheden om negatieve effecten te voorkomen/beperken
6	15946	Gemeente Gouda	Betula utilis 'Doorenbos'	Himalayaberk	51-60	12-15	16-18	Voldoende	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm rondom stamvoet	Aanzienlijk	*Handhaven en uitvoeren onderzoek naar mogelijkheden om negatieve effecten te voorkomen/beperken
7	15949	Gemeente Gouda	Alnus cordata	Hartbladige els	30-40	15-18	8-10	Voldoende	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm rondom stamvoet	Aanzienlijk	*Handhaven en uitvoeren onderzoek naar mogelijkheden om negatieve effecten te voorkomen/beperken
8	22245	Gemeente Gouda	Pyrus calleryana 'Chanticleer'	Sierpeer cv.	< 20	< 6	2-4	Onvoldoende	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Voldoende	Nee	Ophoging tot 30 cm oostzijde stamvoet	Zeer beperkt	Handhaven
9	15933	Gemeente Gouda	Pyrus calleryana 'Chanticleer'	Sierpeer cv.	< 20	< 6	4-6	Onvoldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Onvoldoende	Nee	Ophoging tot 30 cm oostzijde stamvoet	Zeer beperkt	Handhaven
10	16226	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	30-40	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
11	15938	Gemeente Gouda	Acer campestre	Veldesdoorn	51-60	12-15	14-16	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm oostzijde stamvoet	Beperkt	Handhaven
12	16227	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	41-50	< 6	2-4	Goed	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
13		?	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	20 - 30	6-8	8-10	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm rondom stamvoet	Onhoudbaar	Boom verwijderen
14	15931	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	41-50	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
15	15932	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	41-50	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
16	15942	Gemeente Gouda	Carpinus betulus	Gewone haagbeuk	30-40	9-12	12-14	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm noordoostzijde stamvoet	Beperkt	Handhaven
17	15944	Gemeente Gouda	Robinia pseudoacacia 'Unifoliola'	Valse acacia cv.	61-70	18-21	10-12	Onvoldoende	Matig	Dood hout (afgestorven tak); Rotting stamvoet	Risicoboom	Onvoldoende	Nee	Ophoging tot 30 cm oostzijde stamvoet	Beperkt	Handhaven en grof dood hout verwijderen
18	15943	Gemeente Gouda	Salix x sepulcralis 'Chrysocoma'	Treurwilg	41-50	6-9	8-10	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
19	15955	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	30-40	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
20	15959	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	30-40	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
21	15961	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	30-40	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
22	15979	Gemeente Gouda	Acer campestre	Veldesdoorn	30-40	9-12	8-10	Voldoende	Goed	Dood hout (afgestorven tak)	Risicoboom	Voldoende	Nee	Geen	Geen	Handhaven en grof dood hout verwijderen
23	15953	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	51-60	12-15	14-16	Onvoldoende	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Voldoende	Nee	Ophoging tot 40 cm rondom stamvoet	Onhoudbaar	Boom verwijderen
24	15954	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	41-50	12-15	12-14	Voldoende	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Voldoende	Nee	Ophoging tot 40 cm rondom stamvoet	Onhoudbaar	Boom verwijderen
25	15957	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	30-40	12-15	10-12	Voldoende	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Voldoende	Nee	Ophoging tot 40 cm rondom stamvoet	Onhoudbaar	Boom verwijderen
26	31999	Gemeente Gouda	Robinia pseudoacacia	Valse acacia	< 20	< 6	2-4	Goed	Goed	Meerstammige boom	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Ja	Ophoging tot 40 cm rondom stamvoet	Aanzienlijk	Boom liften/verplanten
27	15964	Gemeente Gouda	Robinia pseudoacacia 'Bessoniana'	Valse acacia cv.	30-40	9-12	10-12	Voldoende	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Voldoende	Nee	Ophoging tot 20 cm rondom en 40 cm westzijde vanaf 4 m uit stamvoet	Onhoudbaar	Boom verwijderen
28	15966	Gemeente Gouda	Robinia pseudoacacia 'Bessoniana'	Valse acacia cv.	41-50	9-12	10-12	Onvoldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Voldoende	Nee	Ophoging tot 20 cm rondom en 40 cm westzijde vanaf 4 m uit stamvoet	Onhoudbaar	Boom verwijderen
29	15962	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	61-70	15-18	14-16	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 40 cm rondom stamvoet	Onhoudbaar	**Overweeg ontwerp dusdanig aan te passen dat ophoging onder de kroonprojectie van de boom niet of slechts zeer beperkt nodig
30	15983	Gemeente Gouda	Quercus robur 'Fastigiata'	Piramidale eik	51-60	21-24	4-6	Goed	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 20 cm rondom stamvoet	Aanzienlijk	*Handhaven en uitvoeren onderzoek naar mogelijkheden om negatieve effecten te voorkomen/beperken
31	15988	Gemeente Gouda	Ulmus 'Plantijn'	Iep cv.	51-60	12-15	12-14	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
32	15985	Gemeente Gouda	Alnus x spaethii 'Spaeth'	Els cv.	51-60	15-18	8-10	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Ophoging tot 30 cm rondom stamvoet	Aanzienlijk	*Handhaven en uitvoeren onderzoek naar mogelijkheden om negatieve effecten te voorkomen/beperken
33	15990	Gemeente Gouda	Pyrus calleryana 'Chanticleer'	Sierpeer cv.	< 20	9-12	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Voldoende	Ja	Ophoging tot 30 cm rondom stamvoet	Aanzienlijk	Boom liften/verplanten
34	15980	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	41-50	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
35	15984	Gemeente Gouda	Salix alba	Schietwilg	41-50	< 6	2-4	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
36	26832	Gemeente Gouda	Alnus x spaethii 'Spaeth'	Els cv.	30-40	12-15	8-10	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Ja	Geen	Geen	Handhaven
37	16007	Gemeente Gouda	Salix x sepulcralis 'Chrysocoma'	Treurwilg	91-100	9-12	12-14	Voldoende	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
38	16006	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	61-70	15-18	14-16	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
39	16003	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	71-80	12-15	12-14	Goed	Voldoende	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
40	16002	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	81-90	18-21	18-20	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
41	16001	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	71-80	15-18	16-18	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
42	15998	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	71-80	15-18	18-20	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven
43			Prunus sargentii	Sierkers	10-20	6-9	4-6	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Ja	Geen	Geen	Handhaven
44	15989	Gemeente Gouda	Platanus x hispanica	Gewone plataan	71-80	18-21	16-18	Goed	Goed	-	Boom zonder noemenswaardige afwijkingen	Goed	Nee	Geen	Geen	Handhaven

Afbeelding 9: bomenkaart Gloriantplantsoen met weergave boomnummers, toekomstverwachting (huidige situatie) en te verwachten projectinvloed

5 Boombeschermende maatregelen

Algemene adviezen en aandachtspunten bij werkzaamheden rond bomen
Geadviseerd wordt de te handhaven bomen gedurende de werkzaamheden adequaat te beschermen. Om deze duurzaam te behouden dienen onderstaande boombeschermende maatregelen onveranderd in acht te worden genomen! Wanneer dit onvoldoende wordt nageleefd, kunnen de werkzaamheden leiden tot schade, (snelle) conditievermindering of het (uiteindelijk) geheel afsterven van de bomen.

5.1 Aandachtspunten voorafgaand aan de werkzaamheden

5.1.1 Boombeschermende maatregelen opnemen in het bestek

Het is voor een goede naleving van de in dit hoofdstuk genoemde boombeschermende maatregelen, noodzakelijk een goede boete- en schaderegeling op te nemen in het bestek.

Let op: Beschadigingen aan boven- en/of ondergrondse boomdelen kunnen ertoe leiden dat de aannemer hiervoor aansprakelijk gesteld wordt, middels een schadeclaim conform het 'Rekenmodel Boomwaarde' volgens de richtlijnen NVTB, versie 2013. Vooral indien deze zijn opgenomen in de bouwvergunning en/of een aannemerscontract.

5.1.2 Bomenschouw

Geadviseerd wordt de bomen en de standplaatsen daags voor de aanvang van de werkzaamheden (nogmaals) te schouwen en al aanwezige schades en gebreken schriftelijk vast te leggen. Op deze wijze ontstaat er een nul opname die gebruikt kan worden om de situatie na het uitvoeren van de werkzaamheden aan te toetsen.

5.1.3 Instructie van het personeel

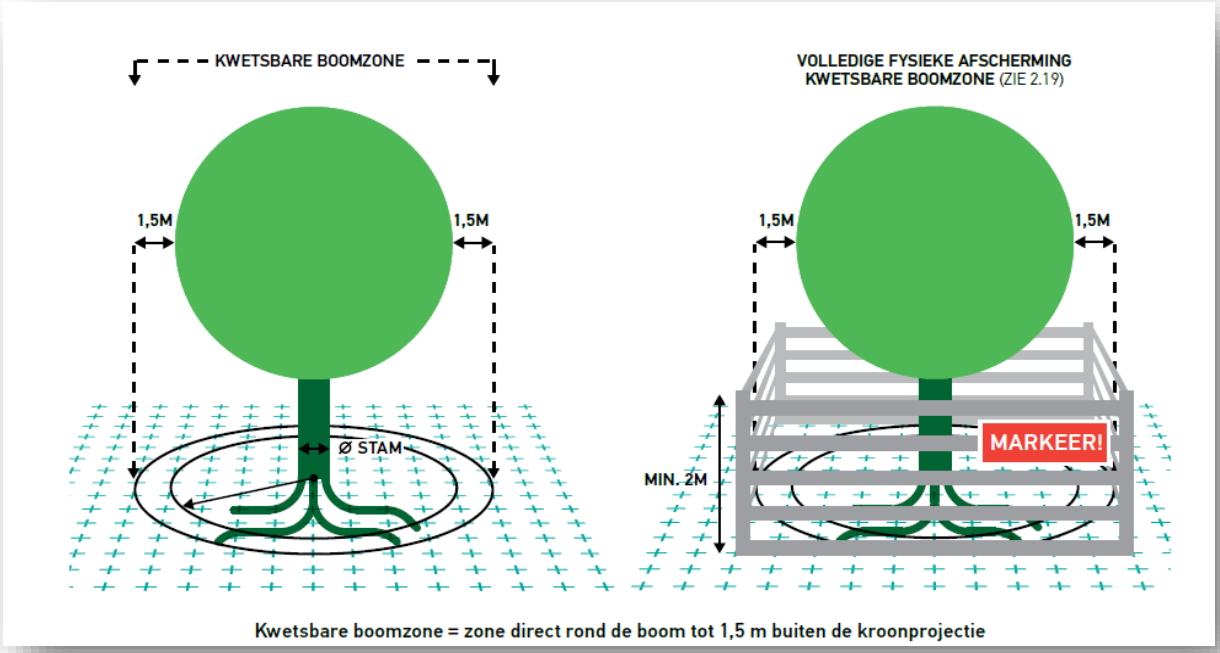
Tijdens het werk moet het uitvoerende personeel voorafgaand aan de werkzaamheden goed op de hoogte zijn van de 'speciale' regels die gelden met betrekking tot werken rondom bomen (*zie bijlage posters 'Werken rond bomen'*).

5.2 Aandachtspunten tijdens de werkzaamheden

5.2.1 Beschermd boomgebied

Voorkomen moet worden dat er tijdens de bouwwerkzaamheden onnodige schade aan de boven- en/of ondergrondse delen van de bomen ontstaat. Binnen de kroonprojectie van de bomen mogen er geen activiteiten plaatsvinden, die de boom kunnen beschadigen of de bodem kunnen verdichten. Om risico's zoveel mogelijk uit te sluiten, wordt geadviseerd de stammen te ommantelen.
De ommanteling moet bestaan uit houten delen van 22 mm dik en 75 mm breed. Tussen de stam en de ommanteling moet een afstand van 80 tot 100 mm aanwezig zijn. Deze ruimte kan worden opgevuld met een drainbuis, die tegelijkertijd dienst doet als schokabsorber.
Voor zover praktisch haalbaar, wordt aanvullend geadviseerd om door middel van het plaatsen van koppelbare bouwhekken beschermde boomgebieden in te stellen (*zie*

afbeelding 10). Binnen deze hekken mogen geen bouwwerkzaamheden plaatsvinden, zoals transport, plaatsing van een bouwkeet, opslag van materialen etc.

Afbeelding 10: schematische weergave kwetsbare zone en beschermd boomgebied (*Bron: Handboek Bomen 2014*)

5.2.3 Ophangen poster

Het uitvoerende personeel moet goed op de hoogte te zijn van de 'speciale' regels die gelden met betrekking tot werken rondom bomen. Daarom wordt geadviseerd posters op te hangen in de directie- en/of bouwkeet, met aandachtspunten voor het behoud van bomen op bouwlocaties (*zie bijlage posters Werken rond bomen*). Deze posters zijn te bestellen bij Vereniging Stadswerk (www.stadswerk.nl).

5.3 Aandachtspunten na de werkzaamheden

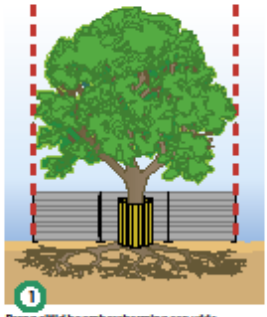
Tijdens de werkzaamheden kunnen ondanks deze boombeschermende maatregelen schades ontstaan. Geadviseerd wordt om de bomen en de groeiplaatsen na uitvoering van de werkzaamheden, maar voor de formele oplevering (opnieuw) te schouwen en te toetsen aan de situatie tijdens de nulmeting. Op deze wijze is het mogelijk om de aannemer conform het bestek aansprakelijk te stellen voor onaanvaardbare en verwijtbare schades ontstaan ten gevolge van de uitgevoerde werkzaamheden (*zie paragraaf 5.1.1*).

Bijlage *Posters 'werken rond bomen'*

Boombescherming

werken rondom bomen

In veel gevallen kan er zonder al te veel problemen rondom bomen gewerkt worden zonder dat deze beschadigd raken. Dit vraagt echter wel enige zorgvuldigheid en kennis. Vaak is het onwetendheid waardoor direct of indirect schade aan een boom ontstaat. Door middel van deze poster informeren wij u welke regels in acht genomen moeten worden wanneer er in de nabijheid van bomen wordt gewerkt.

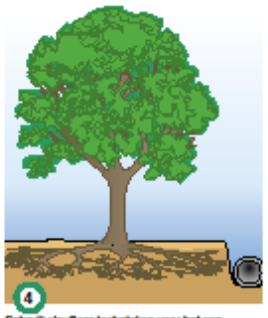
1 Breng altijd boombescherming aan vóór aanvang van het werk, bij voorkeur koppelbare bouwhekken, op de rand van de kroonprojectie. Verplaats deze niet!

2 Graafwerkzaamheden binnen de kroonprojectie zoveel mogelijk handmatig en/of met aangepast materieel, maar altijd onder deskundig toezicht.

3 Schakel een erkend boomverzorger in als er noodgedwongen takken of dikkere wortels verwijderd moeten worden, doe dat niet zelf! Knip beschadigde wortels recht af. Verwijder zelf nooit wortels dikker dan 6 cm.

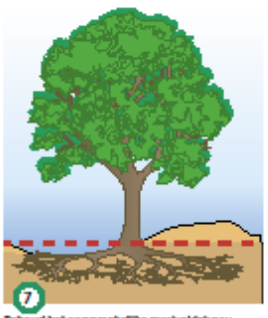
4 Gebruik sleufloze technieken voor het aanbrengen van kabels en leidingen bij bestaande bomen. Moet er toch gegraven worden, dan nooit dichter bij de boom dan vier maal de stamdiameter zodat voorkomen wordt dat de boom instabiel wordt.

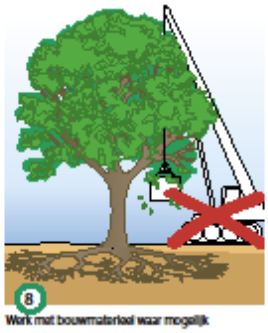
5 Voorkom dat schadelijke stoffen zoals cementwaters, kalk, zout, olie of andere chemische stoffen bij de boom terecht komen.

6 Plaats geen bouwmaterialen of bouwketen en parkeer geen voertuigen onder de kruin van de boom. De grond raakt hierdoor verdicht waardoor boomwortels afsterven.

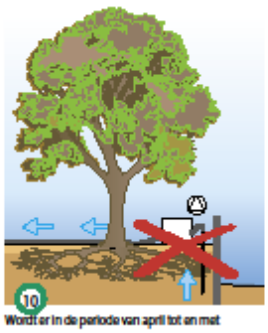
7 Behoud het oorspronkelijke maaiveldniveau. Ophoging en afgraving leidt tot wortelschade, structuurbederf en/of zuurstofgebrek in de bodem. Boomwortels sterven hierdoor af.

8 Werk met bouwmaterieel waar mogelijk buiten de kroonprojectie en gebruik aan de omgeving aangepast materieel. Hiermee wordt onnodige schade aan de boom voorkomen.

9 Rijd nooit met zwaar materieel over de wortelkluit. Dit leidt tot verdichting en verstikking van de bodem met wortelsterfte als gevolg. Is dit onvermijdelijk, plaats dan schaapshuiden op een bed van grof zand.

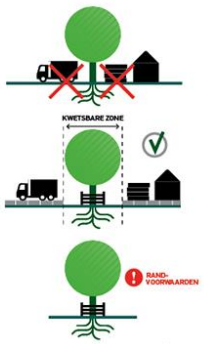

10 Wordt er in de periode van april tot en met oktober gebronneerd, plaats dan altijd bodem vochtsensoren die wekelijks worden uitgelezen. Hiermee kan tijdig worden ingegrepen wanneer bomen dreigen te verdrogen. Beter is om te bronneren buiten het groeiseizoen.

BOMENPOSTER

WERKEN ROND BOMEN

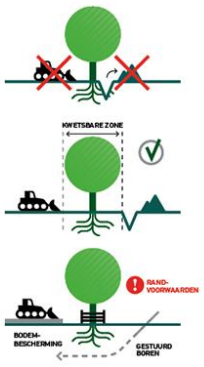
OPSLAG, PARKEREN EN TRANSPORT

Voor opslag, parkeren en transport gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld het plaatsen van drukverdelende rijplaten.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

GRAVEN, OPHOGEN EN ANDERE BODEM-BEWERKINGEN

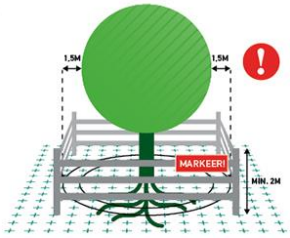

Voor graven, ophogen en bodembewerking gelden randvoorwaarden binnen de kwetsbare boomzone. Bijvoorbeeld minimale graaf-afstanden en wortelbescherming.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

Kabelgoten, mantelbuizen en gestuurd boren bieden soms een goed alternatief. Let bij grond- en graafwerkzaamheden ook op kabels en leidingen (KLIC-melding, WION).

KWETSBARE BOOMZONE

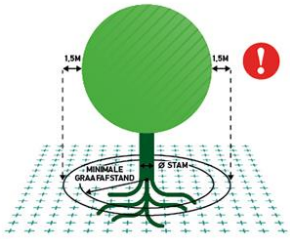

Werkzaamheden en de opslag van materiaal en materieel zijn binnen de KWETSBARE BOOMZONE alleen toegestaan MET TOESTEMMING (goedgekeurd Werkplan).

RANDVOORWAARDEN EN EISEN

1. Plaats een niet-verplaatsbare fysieke bescherming rond de boom (vanaf 10 cm tot minimaal 2 m boven het maaiveld) en markeer deze als beschermd boomgebied.
2. Binnen elke kwetsbare boomzone zijn de uitvoering van werk-zaamheden en de opslag van materiaal en materieel alleen toegestaan met toestemming via een door de opdrachtgever of directie goedgekeurd Werkplan.
3. Binnen elke kwetsbare boomzone gelden randvoorwaarden die uitgewerkt moeten zijn in het goedgekeurde Werkplan. Deze randvoorwaarden worden in de regel opgesteld aan de hand van een Bomen Effect Analyse (BEA).
4. Het Werkplan vermeldt gedetailleerd (per boom) wanneer, op welke wijze, volgens welke randvoorwaarden en met welk materieel en welke hulpmiddelen werkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone moeten worden uitgevoerd.
5. Werkzaamheden mogen de duurzame instandhouding van de boom nooit in gevaar brengen.
6. Graafwerkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone zijn uitsluitend toegestaan met toestemming via het goedgekeurde Werkplan.

LEIDRAAD MINIMALE GRAAFAFSTANDEN (INDICATIEF)

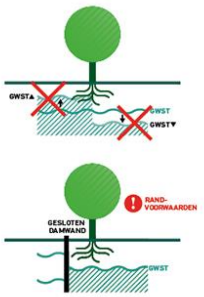
Stam Ø	Minimale graafafstand vanuit het hart van de stamvoet	Eenzijdige wortelontwikkeling of scheefstaande boom (trekzijde)
20 cm	> 1,25 m	2,0 m
40 cm	> 1,50 m	2,5 m
60 cm	> 1,75 m	3,0 m
80 cm	> 2,25 m	3,5 m
100 cm	> 2,50 m	4,0 m
150 cm	> 3,50 m	5,0 m

Kwetsbare boomzone = Kroonprojectie + 1,5 meter

Kijk voor aanvullende informatie over randvoorwaarden en een goedgekeurd Werkplan op: www.bomenposter.nl

BRONBEMALING EN VERANDERINGEN IN GRONDWATERSTAND

Voor bronbemalingen en veranderingen in de grondwaterstand gelden zowel binnen als buiten de kwetsbare boomzone randvoorwaarden. Bijvoorbeeld het toepassen van een gesloten bronbemaling.

Randvoorwaarden moeten worden uitgewerkt in een goedgekeurd Werkplan!

VLOEISTOFFEN EN GASSEN

Bodemvreemde gassen en vloeistoffen kunnen grote schade veroorzaken aan de groeiplaats van een boom.

Houd gassen en vloeistoffen, maar ook cementmolens en (water)afvoeren, op grote afstand van de kwetsbare boomzone!

SNOEI-WERKZAAMHEDEN

Het snoeien van bomen is alleen toegestaan met toestemming van de opdrachtgever of directie, ook wanneer er enkel sprake is van een gebroken of beschadigde tak.

Deze uitgave van Stadswerk is tot stand gekomen dankzij:

Stadswerk
NORM INSTITUUT BOMEN
vhg vakgroep boomspecialisten
GPKL.nl
Bouwend Nederland
STICHTING GROEN KEUR

Kijk voor meer info op www.bomenposter.nl